

ŠKOLA ZA CESTOVNI PROMET
Trg J.F.Kennedyja 8, Zagreb

NASTAVNO PISMO
ZA PROGRAME OBRAZOVANJA ODRASLIH

Nastavni predmet :

FINANCIJSKO POSLOVANJE U ŠPEDICIJI

Zanimanje :

TEHNIČAR ZA LOGISTIKU I ŠPEDICIJU

2. RAZRED

Autor : Tomislav Fabijanić, prof.

SADRŽAJ :

Uvod	3
1. Novčarstvo i novac	4
1.1 Pojam novčarstva	4
1.2 Pojam financija	4
1.3 Pojam i funkcije novca	5
1.3.1 Funkcije novca	6
1.3.2 Oblici novca	6
2. Sustav međunarodnih plaćanja	7
2.1 Međunarodni dokumentarni akreditiv	7
2.2 Bankovna doznaka	9
3. Plemenite kovine, valute i devize	10
3.1 Plemenite kovine	10
3.1.1 Mjerenje finoće plemenitih kovina	11
3.2 Valute i devize	13
3.3 EURO	14
4. Platni promet	15
4.1 Vrste plaćanja u platnom prometu	17
4.1.1 Nalog za plaćanje HUB-1	18
4.2 Kuna – novac RH	19
4.3 Vrijednosni papiri	20
4.3.1 Ček	21
4.3.2 Mjenica	22
4.3.3 Internet bankarstvo	23
5. Kalkulacije	24
5.1 Kalkulacija nabavne cijene	24
5.2 Kalkulacija prodajne cijene	25
Pitanja	26

KAKO KORISTITI NASTAVNO PISMO

Cijenjeni polaznici,

nastavno pismo zamišljeno je kao is(pri)pomoć u organizaciji samostalnog učenja, pripremanja i polaganja ispita.

Na početku nastavnog pisma nalazi se sadržaj koji daje najkraći uvid u strukturu nastavnog gradiva, odnosno orijentacijski uvid u nastavne cjeline i jedinice koje su razrađene u nastavnom pismu i s kojima ćete se upoznati.

U razradi nastavnih cjelina definirani su novi pojmovi i objašnjenja koja koristimo kako bismo lakše savladali propisane sadržaje.

Na kraju nastavnog pisma nalaze se pitanja na koja je dobro odgovoriti nakon proučenog sadržaja, posebno zato što se slična pitanja pojavljuju na ispitu. Pitanja koja niste uspjeli odgovoriti, možete pronaći u dodatnoj literaturi ili na web stranicama.

Sve naučeno možete i dalje nadograđivati.

Želim Vam uspjeh na tom putu!!!

Priloženim popisom literature želio sam potaknuti one koji žele više na samostalni istraživački rad i korištenje različitih izvora znanja.

1. NOVČARSTVO I NOVAC :

1.1 POJAM NOVČARSTVA

Novčarstvo je posebna znanstvena disciplina koja istražuje i proučava novac i njegove učinke, novčarske institucije i novčane sustave u nacionalnom i u međunarodnom gospodarskom prostoru.

Kao znanstvena disciplina dio je opće gospodarske znanosti, a kao pragmatična djelatnost početak je i završetak svakog gospodarskog procesa.

U najširem smislu riječi pod novčarstvom se razumijeva sve što je u svezi s novcem, pa sukladno tome obuhvaća sadržaje brojnih drugih područja, kao što su financiranje, proračuni, budžeti i fondovi.

Za gospodarski život novčarstvo ima presudno značenje. Danas se sve gospodarske aktivnosti provode putem novčanog sustava.

Dobro organizirano novčarstvo, primjerena novčana politika i relativno stabilan novac pretpostavka su uspješnoga gospodarskog razvoja.

1.2 POJAM FINANCIJA

Financije se mogu promatrati sa nekoliko stajališta :

- **u užem smislu** - novac
- **u širem smislu** - državni prihodi i rashodi (državni proračun)

Podjela financija :

1. Makrofinancije - predstavljaju financijsko poslovanje države

- dijele se na :
 - a) *javne financije* – porezi i carine
 - b) *monetarne financije* – krediti i kamate

2. Mikrofinancije –

- dijele se na :
 - a) *bankarstvo i financiranje banaka*
 - b) *osiguranje i financiranje osiguravajućih društava*
 - c) *poslovne financije – financiranje poduzeća*

1.3 POJAM I FUNKCIJE NOVCA :

Novac je zakonsko sredstvo plaćanja, služi kao sredstvo razmjene roba i usluga, sredstvo je štednje i potrošnje te određuje cijenu.

1.3.1 Funkcije novca

a) novac kao mjera vrijednosti

- kroz ovu funkciju novac izražava vrijednost neke robe
- novac ne mora biti fizički prisutan

b) novac kao sredstvo razmjene

- novac se razmjenjuje za robu i usluge prilikom kupnje i mora biti fizički prisutan

c) novac kao sredstvo plaćanja

- novac služi za plaćanje roba i usluga, ali nije fizički prisutan
- robe i usluge preuzimaju se odmah, a plaćanje se odgađa na neko dogovoreno vrijeme (kredit)

d) novac u funkciji zalihe

- novac je fizički prisutan, ali nije predviđen za plaćanje, već se pohranjuje i štedi
- kroz ovu funkciju novac se kapitalizira

e) novac u funkciji svjetskog novca

- zemlje čije valute ne predstavljaju svjetski novac (konvertibilni novac) moraju omogućiti razmjenu domaće valute za stranu
- konvertibilni novac služi za plaćanje u više zemalja

1.3.2 Oblici novca

a) naturalni ili robni novac

b) kovani novac

c) papirni i bankarski novac

2.SUSTAV MEĐUNARODNIH PLAĆANJA

2.1 MEĐUNARODNI DOKUMENTARNI AKREDITIV

Međunarodni dokumentarni akreditiv je najvažniji instrument međunarodnog platnog prometa i sredstvo osiguranja izvršavanja financijskih obveza.

To je instrument međunarodnog plaćanja, kojim nalogodavac (ino kupac, uvoznik) stavlja putem poslovne banke korisniku (inozemnom dobavljaču - izvozniku) na raspolaganje određeni iznos deviza koje korisnik akreditiva može naplatiti tek nakon što ispuni određene uvjete.

Njegovom primjenom zaštićeni su interesi objiju strana.

Izvoznik je siguran da će predajom urednih otpremnih i robnih dokumenata navedenih u akreditivu, te ispunjenjem ostalih obveza iz akreditiva doći do naplate izvezene robe, jer mu tu naplatu osigurava banka.

Uvoznik (kupac) je siguran da će banka isplatiti samo one dokumente koji su u akreditivu izričito propisani, a koji mu osiguravaju pravo raspolaganja predmetom kupoprodaje.

Osobe koje se pojavljuju u poslovanju međunarodnim dokumentarnim akreditivom su:

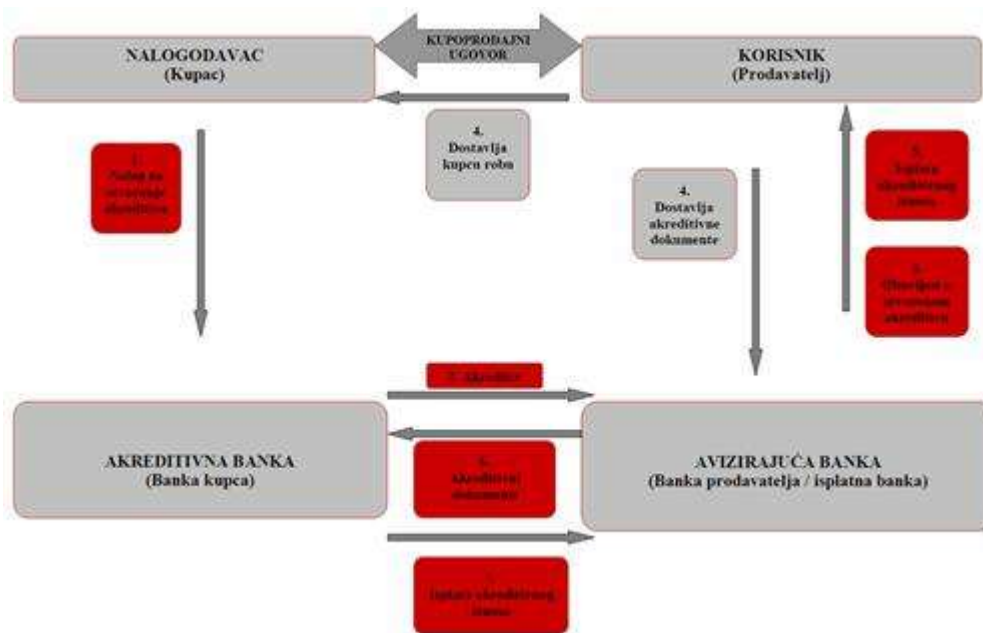
1. **nalogodavac** (kupac, uvoznik) daje nalog svojoj poslovnoj banci da na temelju financijskog pokrića što ga ima u toj banci otvori akreditiv u korist inozemnog poslovnog partnera;
2. **akreditivna banka** otvara međunarodni dokumentarni akreditiv na zahtjev nalogodavca, u korist korisnika akreditiva, točno prema uputama dobivenim u nalogu za otvaranje akreditiva;
3. **korisnik** (prodavatelj, izvoznik) predočenjem određenih dokumenata na naplatu i ispunjenjem ostalih uvjeta u akreditivu stječe pravo naplate svote navedene u akreditivu.

Uobičajeni akreditivni dokumenti:

- dokumenti o otpremi robe (riječna, pomorska teretnica)
- dokumenti o osiguranju
- trgovačka faktura
- ostali dokumenti: tvornički atesti, sanitarno i veterinarsko uvjerenje

Akreditiv je otvoren tek kada se izvijesti prodavatelja o tome i to u roku ugovorenom u ugovoru.

Akreditivna banka mora pravodobno otvoriti akreditiv i dobro ispitati dokumente što ih podnosi korisnik te ih na najbrži način dostaviti kupcu.

Vrste transakcija u akreditivu :

- ***po viđenju***
- ***uz odgodu plaćanja***
- ***uz akcept*** – banka prihvaća (akceptira) mjenicu

2.2. BANKOVNA DOZNAKA U INOZEMSTVO

Bankovna doznaka u inozemstvo predstavlja komitentov nalog svojoj poslovnoj banci za isplatu određene svote deviza naznačenoj inozemnoj fizičkoj ili pravnoj osobi, a na temelju financijskog pokrića što ga komitent ima u svojoj poslovnoj banci.

Domaća banka po nalogu svog komitenta nalaže inozemnoj banci isplatu određene novčane svote u obliku odobrenja na račun ili isplate u gotovini korisniku te doznake.

U VT praksi bankovna doznaka koristi se u sljedećim slučajevima:

- za plaćanje robe manje vrijednosti unaprijed;
- za plaćanje gospodarskih usluga izvršenih od strane inozemnih poslovnih partnera, investicijskih radova, popravaka, turističkih usluga u inozemstvu, transportnih usluga i dr.;
- za plaćanje ugovorenog avansa bez obzira na njegovu visinu;
- za ostala nerobna plaćanja;
- za plaćanje anuiteta po kreditnom aranžmanu s inozemnim dobavljačem;
- za plaćanja unaprijed pri uvozu robe, bez obzira na njezinu vrijednost.

Tehnika izvršenja je takva da će poslovna banka, na temelju osiguranog financijskog pokrića od strane komitenta-nalogodavca, dati nalog svojoj inozemnoj korespondentnoj banci da inozemnom korisniku isplati određenu svotu deviza.

Bankovna doznaka može biti:

1. **Robna** - ako je osnova plaćanja vrijednost robe ili plaćanje avansom;
2. **Nerobna** - odnosi se na plaćanje usluga i troškova u međunarodnom prometu;
3. **Uvjetna** - kad se od inozemnog korisnika doznake zahtijeva da ispuni određene obveze;

4. **Bezuvjetna** - kad se isplata obavlja bez ikakvih uvjeta;
5. **Konvertibilna** - služi za plaćanje u konvertibilnim devizama;
6. **Nekonvertibilna** - služi za plaćanja u zemlji i naplate iz zemlje s kojima je zaključen klirinški način plaćanja i kod kojih se doznake vode u obračunskoj valuti, a plaćaju se i naplaćuju u kunama preko HNB

3. PLEMENITE KOVINE, VALUTE I DEVIZE

3.1 PLEMENITE KOVINE

Plemenite kovine :

- **zlato**
- **srebro**
- **platina**

Plemenite kovine su mekane, te se s toga ne upotrebljavaju u čistom stanju, već se miješaju s nekom tvrdom kovinom, najčešće bakrom.

Razlikujemo čistu kovinu (čisto zlato i srebro) i leguru (smjesu).

Finoća smjese – omjer između mase čiste kovine i mase legure

3.1.1 Mjerenje finoće plemenitih kovina

Finoća plemenitih kovina mjeri se na 2 načina :

- **metrički način**
- **engleski način**

Metrički način :

Metričkim načinom mjeri se finoća smjese u promilima.

Metrička finoća označuje koliko je jedinica čiste kovine sadržano u 1000 jedinica smjese.

$$f = \frac{m_c}{m} \cdot 1000, \quad m_c - \text{masa čiste kovine} \quad m - \text{masa smjese}$$

Finoća čistog zlata je 1000 ‰ .

Finoća čistog srebra je 1000 ‰.

Engleski način :

Engleski način mjerenja poseban je za zlato i poseban za srebro.

Finoća zlata mjeri se u **karatima**.

Finoća zlata u karatima označuje koliko jedinica čistog zlata ima u 24 jedinice smjese.

Finoća čistog zlata je 24 karata.

Svaki karat se dijeli na 4 graina.

$$f = \frac{m_{\epsilon}}{m} \cdot 24$$

Finoća srebra mjeri se u **pennyweightima**.

Finoća srebra u pennyweightima (dwt) označuje koliko jedinica čistog srebra ima u 240 jedinica smjese.

Finoća čistog srebra je 240 dwt.

Svaki pennyweight se dijeli na 24 graina.

$$f = \frac{m_{\epsilon}}{m} \cdot 240$$

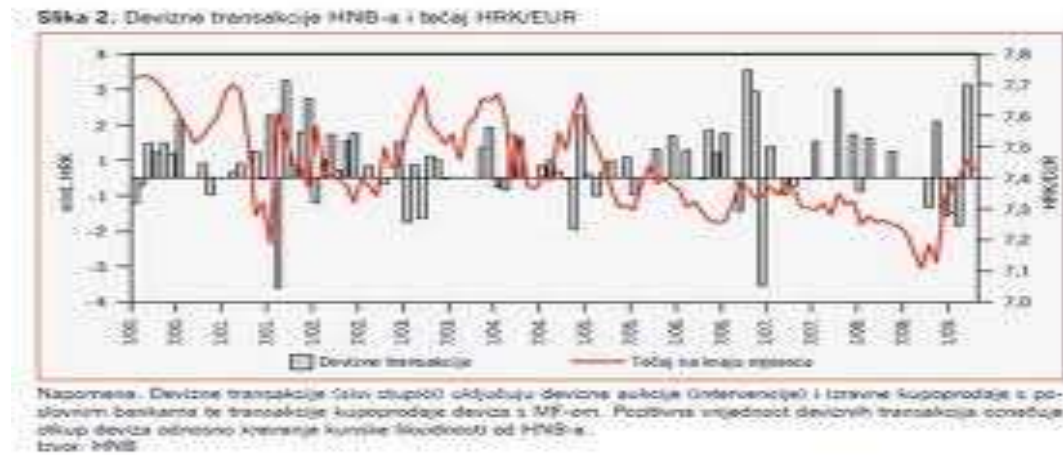
3.2 Valute i devize

U novčanom poslovanju **valuta** znači sva sredstva koje vrijede ili važe kao novac (lat. *valere* – vrijediti).

U užem smislu valuta je efektivan strani novac koji služi kao zakonsko sredstvo plaćanja u zemlji u kojoj je izdan.

Konvertibilna valuta je valuta koja se slobodno može mijenjati u bilo kojoj zemlji.

Devize su sredstva (instrumenti plaćanja) u međunarodnom prometu, a nastaju na osnovi potraživanja u stranoj valuti.

Devize su sve pismene i brzojavne isplate, doznake, mjenice i čekovi plativi u stranoj valuti.

Strana valuta u obliku devize je roba, pa se prema tome može kupovati i prodavati.

Konvertibilne devize su takva sredstva plaćanja koje se mogu upotrijebiti u svakoj zemlji bez obzira jesu li ta sredstva stečena u toj zemlji ili nekoj drugoj.

Tečajevi iz ove liste primjenjuju se od 05.08.2011.
Tečajevi u kunama - kn

Zemlja	Šifra Val	Jed	KUPOVNI za devize	SREDNJI za devize	PRODAJNI za devize
Australija	036 AUD	1	5,531220	5,547864	5,564508
Kanada	124 CAD	1	5,378978	5,395163	5,411348
Češka	203 CZK	1	0,305896	0,306816	0,307736
Danska	208 DKK	1	0,997035	1,000035	1,003035
Mađarska	348 HUF	100	2,728521	2,736731	2,744941
Japan	392 JPY	100	6,529690	6,549338	6,568986
Norveška	578 NOK	1	0,966012	0,968919	0,971826
Švedska	752 SEK	1	0,814841	0,817293	0,819745
Svicarska	756 CHF	1	6,723601	6,743832	6,764063
Vel. Britanija	826 GBP	1	8,538825	8,564519	8,590213
SAD	840 USD	1	5,221273	5,236984	5,252695
EMU	978 EUR	1	7,426216	7,448562	7,470908
Poljska	985 PLN	1	1,841728	1,847270	1,852812

3.3 EURO (europski novac)

Euro je ime jedinstvene valute zemalja Europske unije koje su članice Europske monetarne unije.

Naziv euro prihvatilo je Vijeće Europe na sastanku u Madridu 1995.

Simbol eura izveden je iz grčkog slova epsilon i aludira na prvo slovo riječi Europa, a dvije usporedne crte predočavaju stabilnost valute.

Na licu novčanica nalaze se prozori i vrata koji simboliziraju europski duh otvorenosti i suradnje.

Na naličju prikazan je most koji simbolizira usku suradnju između naroda Europe i ostatka svijeta.

4. PLATNI PROMET :

Platni promet predstavlja sva plaćanja između pravnih i fizičkih osoba učinjena sa svrhom podmirenja novčanih dugova, odnosno naplate novčanih tražbina.

Manjim dijelom je gotovinski, a najvećim dijelom obavlja se knjižnim prijenosom novčanih svota od dužnika vjerovniku.

Domaći (tuzemni) platni promet obuhvaća sustav plaćanja između fizičkih i pravnih osoba istoga državnog područja. Platni promet uobičajeno obavljaju banke, žirocentrale, klirinške institucije, pošte i štedionice.

Međunarodni (inozemni) platni promet je između rezidenata različitih zemalja, s različitim valutnim, carinskim i pravnim sustavima, pri čemu se jedna valuta pretvara u drugu.

Razvoj platnog prometa u Hrvatskoj

Nakon 1962. u Hrvatskoj (kao i u cijeloj bivšoj Jugoslaviji) su poduzeća obvezatno vodila svoja dinarska sredstva kod **Službe društvenog knjigovodstva** (SDK) koja ih je evidentirala kao depozite pojedinih banaka – depozitora s kojima su poduzeća prethodno sklopila ugovor.

U skladu s tim, domaći platni promet za sve pravne osobe organizirala je i obavljala SDK, a godine 1993. ova institucija transformirana je u **Zavod za platni promet** (ZAP) s tim da su u obavljanje unutarnjeg platnog prometa uključene i banke i štedne depozitne institucije.

Godine 2002. ZAP se preustrojava u Financijsku agenciju (FINA). Uloga FINA-e je obavljanje transakcija u platnom prometu, prijevozom gotova novca, pružanjem poslovnih informacija i elektroničkih servisa. FINA je u međuvremenu postala jedna od najvećih hrvatskih tvrtki.

Regulativa i nadzor nad sustavom platnog prometa u Hrvatskoj je u nadležnosti Hrvatske narodne banke. Zakonom o platnom prometu uređuju se temeljna pitanja platnog prometa u zemlji, a Hrvatska narodna banka donosi podzakonske propise kojima se regulira njihova provedba.

Nositelji su poslova platnog prometa Hrvatska narodna banka i banke.

Hrvatska narodna banka vodi račune banaka i račune Republike Hrvatske te obavlja platni promet po tim računima, a banke vode račune poslovnih subjekata i građana i obavljaju platni promet po tim računima. Banka sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužna je otvoriti račun u Hrvatskoj narodnoj banci.

Hrvatska narodna banka propisuje i nadzire sustave za obračun **međubankovnih platnih transakcija** te načine namire na računima banaka na osnovi plaćanja izvršenih **preko međubankovnih sustava**.

Hrvatska narodna banka izdaje odobrenje za rad međubankovnih platnih sustava, određuje sudionike i plaćanja koja se izvršavaju preko njih, te utvrđuje odnosno odobrava naknadu za plaćanja izvršena posredovanjem međubankovnih platnih sustava.

Hrvatska narodna banka može biti vlasnik međubankovnih platnih sustava.

4.1 Vrste plaćanja u platnom prometu

Plaćanja između sudionika obavljaju se **bezgotovinskim, gotovinskim i obračunskim putem.**

Bezgotovinsko plaćanje

Bezgotovinsko plaćanje je prijenos sredstava s računa uplatitelja na račun primatelja.

Gotovinsko plaćanje

Gotovinsko plaćanje je izravna predaja gotovog novca između sudionika, uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca s računa.

Uplata i isplata se obavlja putem naloga za plaćanje.

Nalog za uplatu može se podnijeti u svim bankama bez obzira gdje se vodi račun u korist kojega se obavlja uplata.

Nalog za isplatu gotovog novca podnosi se banci koja vodi račun uplatitelja.

Obračunsko plaćanje

Obračunsko plaćanje je namira međusobnih novčanih obveza i potraživanja između sudionika bez uporabe novca.

Obračunsko plaćanje obavlja se kompenzacijom, cesijom, asignacijom, preuzimanjem duga te drugim oblicima međusobnih namira obveza i potraživanja.

4.1.1 Nalog za plaćanje - HUB-1

The image shows a digital form for a payment order (Nalog za plaćanje). At the top, there are checkboxes for 'Hitnost', 'PRIJENOS', 'NALOG ZA PLAĆANJE UPLATA', and 'ISPLATA'. Below this, the amount (IZNOS) is set to 'kn'. The form is divided into sections for the payer (PLATITELJ) and the payee (PRIMATELJ). Each section includes fields for 'Model', 'Broj računa', and 'Poziv na broj'. There are also fields for 'Statističko obilježje', 'Šifra opisa plaćanja', and 'Opis plaćanja'. At the bottom, there are fields for 'Datum valute/uplata/isplate', 'Datum podnošenja', 'Potpis primatelja', 'Ovjera-nalogodavca', and 'Ovjera banka'. The form is labeled 'Obr. HUB 1-' on the left and '1' on the right.

Bitni elementi naloga za uplatu :

- naziv (ime) primatelja
- broj računa primatelja
- iznos
- datum

Bitni elementi naloga za isplatu :

- broj računa uplatitelja
- naziv (ime) primatelja
- iznos
- datum i ovjera isplate

Bitni elementi naloga za prijenos :

- broj računa uplatitelja i primatelja
- iznos
- ovjera nalogodavca
- datum isplate

4.2 Kuna - novac RH

Hrvatska kuna je službena valuta Republike Hrvatske od 30. svibnja 1994.

U uporabi je zamijenila dotadašnji hrvatski dinar.

Naziv kuna za trajnu hrvatsku valutu odabran je zbog značajne uloge kunina krzna u monetarnoj i fiskalnoj povijesti Republike Hrvatske.

Povijest naziva novčane jedinice Republike Hrvatske kune počinje s krznom kune kao sredstvom naturalnog plaćanja.

4.3 Vrijednosni papiri

Pisana isprava kojom se njezin izdavatelj obavezuje ispuniti obveze upisane u toj ispravi.

Pismena isprava na kojoj je naznačeno neko pravo koje se može ostvariti jedino njihovim posjedovanjem.

Pismena isprava kojom se dokazuje vlasništvo ili kreditni odnos s nekim poduzećem ili državnim tijelom.

Osobine vrijednosnih papira

- Pisana isprava – tiskanica, ceduljica, papir
- Dokazna isprava – potpis na V.P. dokazuju obveze i tražbine
- Konstitutivna prava – utvrđuje obveze i prava
- Strogost u primjeni – primjena je strogo određena zakonima
- Smanjuje rizik nelikvidnosti i nesolventnosti - vlasnik može V.P. prodati ili podmiriti dospjele obveze
- Može se darovati i otuđiti

Osobe u vrijednosnim papirima

Trasant – izdavatelj vrijednosnih papira daje nalog za isplatu vrijednosnih papira, glavni dužnik

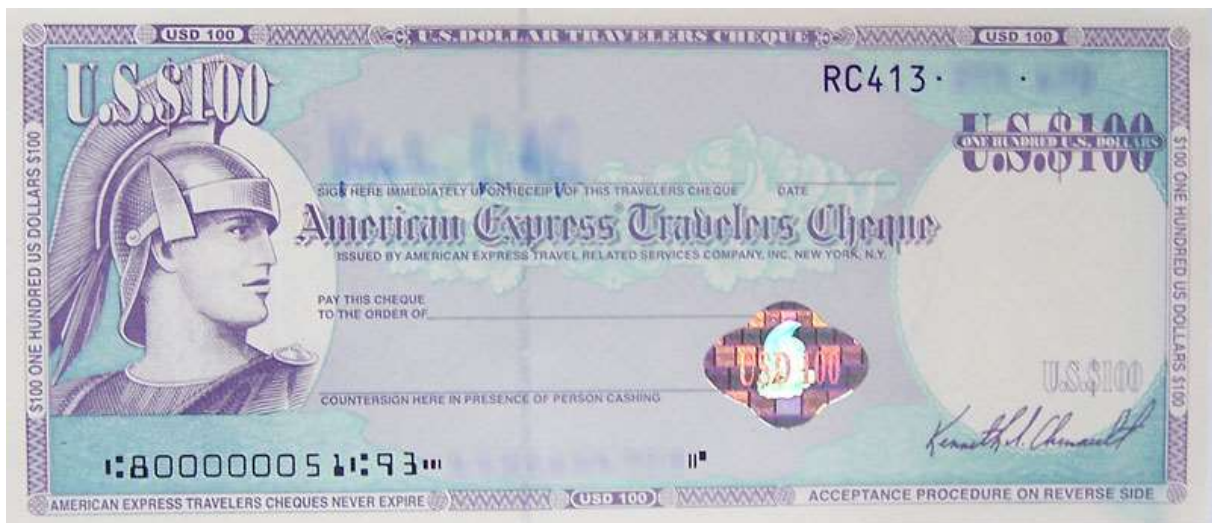
Trasat – posrednik, banka

Remitent – vjerovnik, korisnik vrijednosnih papira

Vrste vrijednosnih papira

- **Na ime** – označen remitent V.P.
- **Po naredbi** – označeni remitent, ali on ima pravo narediti isplatu u korist nekog drugog
- **Na donositelja** – nije označen remitent, već se prava prenose na drugog korisnika

4.3.1 Ček

Ček je vrijednosni papir kojim **izdavatelj čeka** nalaže **banci** kod koje ima deponirana novčana sredstva, da na teret njegova računa isplati **vjerovniku** određenu svotu novca.

Osobe u čeku :

TRASANT - izdavatelj čeka, glavni dužnik, osoba koja kod trasata ima deponirana sredstva

TRASAT - Fina; banka

REMITENT - korisnik čeka, podnositelj, vjerovnik

Osobine čeka :

1. pismeni naputak po viđenju, sredstvo promptnog plaćanja
2. je platni, a ne kreditni instrument
3. trasant mora imati pokriće na računu trasata
4. siguran pri prijenosu sredstava plaćanja
5. može se zlorabiti tj. emitirati bez pokrića
6. isključuje gotovinu iz opticaja

4.3.2 Mjenica

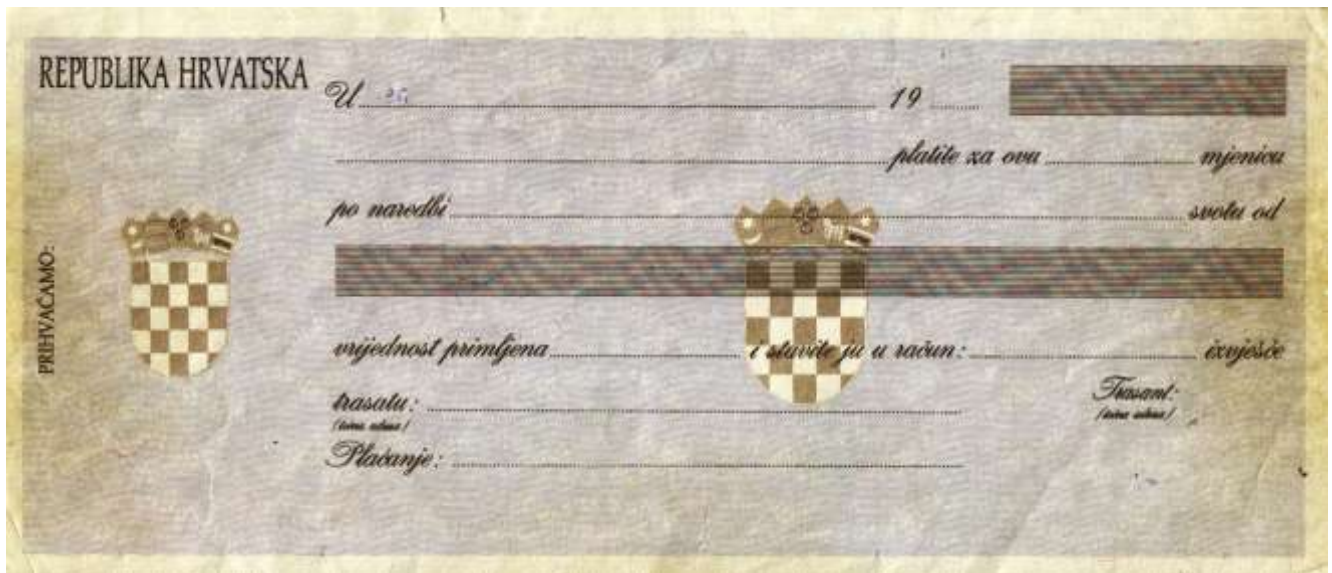
Mjenica je vrijednosni papir na određeni iznos novca čiji su sastojci, prijenos i ostvarenje uređeni propisima mjeničnog prava.

Osobine mjenice

1. Pisana isprava – ne može postojati usmena mjenica
2. Strogo formalni papir – čiji su bitni sastojci određeni Zakonom
3. Prezentacijski papir – dužnik je dužan ispuniti obvezu tek po prezentaciji, predočenju mjenice
4. Obligacijski vrijednosni papir koji ima za sadržaj novčano potraživanje, a ne može imati za sadržaj neko drugo potraživanje
5. Vrijednosnica po naredbi jer joj takvo svojstvo zakon izričito priznaje, što znači da će se mjenično pravo prenijeti na onoga na koga vlasnik mjenice naredi
6. Kreditno sredstvo, jer određivanjem dospjeća mjenice omogućuje se odgođena naplata potraživanja vjerovnika

Vrste mjenice

- **Vlastita** - trasant se sam obvezuje platiti remitentu
- **Trasirana** - trasant nalaže trasatu da prihvati obvezu i plati remitentu

4.3.3 Internetsko bankarstvo

Internet bankarstvo je finansijski servis banke koji omogućava korisniku osobno i izravno obavljanje i pregled finansijskih transakcija i stanja.

Korisnikom servisa Internet bankarstva za autorizirane transakcije može postati građanin koji u banci ima otvoren račun ako prihvati Opće uvjete korištenja Internet bankarstva.

Korisnik može koristiti servis Internet bankarstva nakon što mu se u banci odobri zahtjev te preuzme identifikacijski token.

Internet bankarstvo zahvaljujući Internetu i suvremenoj tehnologiji, ima niz prednosti, od kojih su najznačajnije: brzina i kvaliteta provođenja platnog prometa, racionalno korištenje vremena i ubrzavanje dostave naloga za plaćanje.

5. KALKULACIJE :

Kalkulacija je računski postupak pomoću kojeg se po određenoj metodi izračunava cijena proizvodnje, cijena koštanja i cijena gotovog proizvoda ili usluge, odnosno **nabavna i prodajna** cijena.

Cijena je vrijednost proizvoda i usluga izražena u novcu.

Vrste cijena :

- **fakturna cijena** – cijena koju ispostavlja dobavljač u fakturi
- **nabavna cijena** – fakturna cijena zajedno sa zavisnim troškovima nabave
- **prodajna cijena** – nabavnoj cijeni se pribraja razlika u cijeni - marža i porez na dodanu vrijednost

5.1 Kalkulacija nabavne cijene

$$\begin{array}{r} \text{FAKTURNA CIJENA} \\ + \text{ZAVISNI TROŠKOVI} \\ \hline = \text{NABAVNA CIJENA} \end{array}$$

Zavisni troškovi nabave robe su oni troškovi koji se javljaju tijekom nabave robe.

Zavisni troškovi mogu biti :

- troškovi utovara, pretovara i istovara
- troškovi transporta
- transportno osiguranje
- vraćanje ambalaže, specijalnog pakiranja
- kamate ako je ugovoreno plaćanje unaprijed

Nabrojani troškovi ne moraju se pojavljivati u svakoj pojedinoj vrsti robe.

Zavisni troškovi se raspodjeljuju prema težini robe ili prema vrijednosti nabavljene robe.

5.2 Kalkulacija prodajne cijene

$$\begin{array}{l} \text{NABAVNA CIJENA} \\ \text{RAZLIKA U CIJENI} \\ + \text{POREZ NA DODANU VRIJEDNOST} \\ \hline = \text{PRODAJNA CIJENA} \end{array}$$

Razlika u cijeni može biti :

- a) rabat (popust)
- b) marža
- c) rezultat odnosa ponude i potražnje

PITANJA :

Pojam financija
Pojam novčarstva
Pojam novca
Funkcije novca
Oblici novca
Pojam akreditiva
Vrste transakcija u akreditivu
Pojam bankovne doznake
Vrste plemenitih kovina
Način mjerenja plemenitih kovina
Pojam valute
Pojam deviza
Euro
Pojam platnog prometa
Vrste plaćanja u platnom prometu
Nalog za plaćanje
Kuna – pojam i nastanak
Pojam vrijednosnih papira
Vrste vrijednosnih papira
Osobe u vrijednosnim papirima
Ček
Mjenica
Internet bankarstvo
Pojam kalkulacija
Vrste kalkulacija